

BISERICA și ȘCÓLA.

Fóia bisericescă, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacția

„BISERICA și ȘCÓLA.“

E ar banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

Secerișul.

Darul lui Dumnezeu și binecuvântarea cerească nu lipsesc de acolo, unde hărnicia și devotamentul merg mână în mână.

Și precum plugarul așa și cărturarul, și om de ori ce seamă, numai atunci se poate aștepta la roade bogate, la bun seceriș, la răsplata muncii sale, când cu toată inima și-a împlinit datoria, și-a făcut munca.

Suntem în pragul secerișului, în pragul secerișului școlar, căci apropiatele examene de sfârșit de an ne vor da rezultatul, ne vor arăta progresul ce am făcut cu școala noastră, ne vor arăta întrucât nivelul cultural și moral al poporului nostru, înaintarea instrucției și educației sunt împărtășite de cereasca binecuvântare, în urma muncii depuse de luminătorii poporului în ogorul nostru național-bisericesc.

În impregiurările noastre de astăzi, foarte adeveseori a întâmpinat mari greutăți învățătura, căci multe și mari sunt cerințele și slabe mijloacele noastre. Dar nu e mai puțin adevărat, ca acei ce se găsesc în fruntea afacerilor noastre bisericești-școlare n'au cruțat nici un sacrificiu, nici o osteneală, pentru ajutarea bunului mers al școalei noastre ortodoxe-române, căci un mare adevăr este în cuvintele: Fără școală nu e biserică, fără biserică nu e națiune,—un adevăr de care cu toții trebuie să fim pătrunși.

Frumoasele exemple date de sus menite sunt a deștepta în jos aceleași stăruințe, a stărni rivna și devotamentul, a întări conștiința datoriei, pentru a pregăti cel mai bogat dar dumnezeesc, sublima mulțumire sufletească, pentru datoria împlinită.

Devotamentul pentru biserică și neam, să fie cel mai puternic motor al activității acelora, cari al-

tarului și neamului servind de la aceștia trăesc. Acest simțământ când va cuprinde sufletele, atunci cu mulțumire vom putea zice, că intrat-am pe panta înălțării, spre mărire, la mântuire.

Legând frumoase sperante de apropiatul seceriș al școalei noastre ortodoxe române, îl așteptăm cu încredere.

Sinodul Eparchial.

S'a ținut la 13/26 Aprilie 1901, orele 9 a. m.

Președinte: Prea Sfinția Sa Domnul Episcop diecesan Iosif Gol-diș. — Notar: Ioan Georgia.

Nr. 131. Se cetește protocolul ședinței a VII-a și se autentică.

Nr. 132. Se cetește protocolul ședinței a VIII-a și se autentică.

Nr. 133. P. S. Sa domnul Episcop diecesan presintă depeșa deputatului Gavril Cosma, prin care cere concediu și pe restul sesiunii sinodale.

Concediul se acordă.

Nr. 134. Deputatul Ioan Russu Șirianu adresează P. S. Sale următoarea interpelare:

„In legătură cu interpelarea ce am avut onoare a face în ședința dela 4 Maiu a sesiunii sinodale din anul trecut Nr. 67, asupra casului de incompatibilitate a P. C. Sale dlui archimandrit Augustin Hamsea, care ocupă posturile de director al Seminarului și de igumen al sf. Mănăstiri din H. Bodrog, cu respect rog pe Inaltul presidiu, să binevoiască a ne spune, că conform cuvântului din ședința dela 5 Maiu anul trecut, ce măsuri s'au luat din presidiu pentru rezolvarea definitivă a acestei afaceri?“

P. S. Sa domnul Episcop diecesan Iosif Gol-

diș răspunde, că P. C. Sa dl archimandrit Augustin Hamsea a fost provocat să se declare și a optat pentru postul de igumen al sf. Mănăstiri H. Bodrog, punând la dispoziția P. S. Sale postul de profesor-director al Seminarului teologic-pedagogic, după-ce i-se va regula chestiunea de pensiuine. Interpelantul se declară mulțumit cu răspunsul și

Sinodul îl ia la cunoștință.

Nr. 135. Urmează la ordinea zilei continuarea raportului comisiunii organizatoare și raportul Dr. Nicolae Oncu prezintă raportul special al Consistorului plenar din Arad în chestiunea „Proiectului de regulament pentru administrarea afacerilor epitropești din parohii.“

În această privință comisiunea, cu modificările și întregirile făcute de deputatul Mihaiu Veliciu, face următoarea propunere :

Proiectul de regulament pentru administrarea afacerilor epitropești din parohii, elaborat de deputatul sinodal Dr. Nicolae Oncu, distribuit deja deputaților sinodali și supus desbaterilor și adoptat atât prin senatul epitropesc cât și prin Consistorul plenar din Arad, — în general să se primească din partea acestui Sinod.

În special acest proiect de regulament se transpune ambelor Consistoare pentru studiere și pentru facerea și prezentarea reflexiunilor și propunerilor lor, în toate direcțiunile, în toate chestiile ce privesc acest proiect, cari reflexiuni și propuneri trebuie făcute și prezentate în timpul cel mai scurt posibil comisiunii sinodale, constituite prin aceasta — care comisiune pe baza principiilor stabilite în acest proiect și luând în considerațiune și reflexiunile și votul ambelor Consistoare precum și eventualele reflexiuni, sosite din partea deputaților sinodali, — este autorizată și îndatorată să redacteze în mod definitiv acest Regulament și dacă poate afla toate bazele și condițiunile de lipsă, se autorisează să facă toate dispozițiile necesare și să pună în vigoare și în mod provisor acest Regulament încă pe termenul de 1 Ianuarie 1902 în chip obligator pentru întreaga diecesă, îndatorată fiind însă să prezenteze acest Regulament la acest Sinod spre desbatere și decideră negreșit pe sesiunea proximă sinodală.

În cas dacă comisiunea nu poate afla bazele de lipsă pentru introducerea Regulamentului pe termenul aci indicat, introducerea se amână, ear' comisiunea în tot cazul este datoare să studieze, să redacteze și necondiționat pe sesiunea proximă sinodală să prezenteze Sinodului acest Regulament pentru delibărare și decideră.

Față de această propunere deputatul Nicolae Zigre face următoarea contra propunere : „Proiectul de regulament să se ieie dela ordinea zilei și să se redeie Consistorului, respective, să se comunice ambelor Consistoare pentru studiere, având eventual consultarea organelor subalterne; și ambele Consistoare a-

prelucra de nou, în conștelegere și la timpul său a-l presenta Sinodului pentru pertractare.“

După o desbatere mai îndelungată, la care iau parte deputații Mihaiu Veliciu, Dr. Aurel Halic, Dr. Nestor Oprean, Augustin Hamsea și Dr. Ioan Suciu, — la cererea alor zece deputați, în înțelesul §. 51 din Regulamentul afacerilor interne, punându-se propunerile la vot nominal, mai nainte contra propunerea deputatului Nicolae Zigre, pentru primirea căreia votează deputații Gheorghe Ardelean, Teodor Filip, Dr. Aurel Halic, Augustin Hamsea, Voicu Hamsea, Titu Mărgineanș, Nicolae Mladin, Elia Moga, Dr. Nestor Oprean, Toma Păcală, Vasilie Papp, Dr. Trăian Puticiu, Petru Serb, și Nicolae Zigre; ear contra ei și astfel pentru primirea propunerii comisiunii votează deputații : Vasilie Beleş, Ioan Beleş, Augustin Boțoc, Roman R. Ciorogariu, Ioan Groza, Constantin Garban, Paul Gavrilete, Vasilie Mangra, Paul Miulescu, Dr. Nicolae Oncu, Vasilie Paguba, Ioan I. Papp, Aurel Petroviciu, Dr. Georgiu Popa, Georgiu Popoviciu, Dr. Georgiu Popoviciu, Sava Baicu, Ioan Russu Șirianu, Gerasim Sêrb, (cler.) Gerasim Serb (mir.), Dr. Ioan Trailescu, Petru Truța și Mihaiu Veliciu. Deputatul Ioan Georgia s'a abținut dela votare. Sinodul cu 24 voturi contra 14

ridică la valoare de conclus propunerea comisiunii.

Nr. 136. În necs cu conclusul sinodal de sub punctul precedent, la propunerea referentului comisiunii organizatoare, în comisiunea sinodală esmisă pentru studierea proiectului de Regulament se aleg cu unanimitate :

deputații : Vasilie Mangra, Ioan I. Papp, Dr. Nicolae Oncu, Nicolae Zigre, Petru Truța, Gerasim Serb, Dr. Ioan Suciu și Dr. Nestor Oprean.

Fiind timpul înaintat, ședința se încheie, ear' cea proximă se anunță pe d. m. la 3 ore.

Iosif Goldiș, m. p.

Episcop președinte.

Ioan Georgia, m. p.

notar.

Acest protocol s'a cetit și autenticat :

Iosif Goldiș, m. p.

Episcop.

Vasilie Mangra, m. p.

Ioan I. Papp, m. p.

Dr. Nicolae Oncu, m. p.

Petru Truța, m. p.

Russu Șirianu, m. p.

Ioan Beleş, m. p.

Dr. Sever Ispravnic, m. p.

Roman Ciorogariu, m. p.

Predică,

la 1-a Duminecă după cinci-zecime.

„Mergând învățați toate neamurile botezându-i pe ei în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh“.!

(Mat. 28, 29.)

Să nu trecem iute peste aceste cuvinte I. Asc. Să judecăm bine și să cumpănim însemnătatea lor și

ne vom convinge, cum-că lucruri mari și neînțelese de mintea omenească a incredințat Mântuitorul apostolilor săi atunci, când trimitându-i să binevestească evangelia sa, li a zis: „Mergând învățați toate neamurile botezându-i pe ei în numele Tatălui și al Fiului și al sfântului Duh.“ In legea veche taina sfintei treimi era necunoscută. Poporul ales se închina unui Dumnezeu, dar' nu se învrednicise încă de acel dar ca să știe, că Dumnezeu e în trei fețe, cari nu sunt împreunate, dar' a căror ființă încă nu este despărțită. Această taină mare și necuprinsă de minte omenească s'a dat spre binevestire învățăcelilor și printr'înșii preoților ca următori în scaunele aceluia. În învățării primesc învățătura împărtășită lor; o îmbrățișează cu o dragoste, ce nu se poate spune, o binevestesc în latul și lungul lumii cu așa mare râvnă, cu așa mare zel, încât în puțină vreme: „In tot pământul a eșit vestirea lor și la marginile lumii graiurile lor.“ Suferit-au ei goane, suferit-au chinuri, suferit-au chiar și moarte pentru râvna, pentru neclătită lor dragoste către vestirea evangheliei; nimic însă — nimic nu i-a putut înfrânge, nu i-a putut abate dela propusul lor tare și neclătit: de a face destul până la sfârșitul vieții, datorinței primite dela D-zeescul lor învățător, fiind deplin incredințați, cum-că învățătura binevestită de ei e în adevăr învățatură D-zeiască. Convins de acest adevăr scrie Apostolul: „Eară înțelepciunea o grăim întru cel desăvârșit, însă înțelepciunea nu a veacului acestuia, nici a Domnilor veacului acestuia cari sunt peritori, ci grăim înțelepciunea lui D-zeu cea ascunsă întru taină, care o a rînduit-o Dumnezeu mai înainte de veac spre mărirea noastră.“ (I. cor. II. 6, 7.)

Și tocmai urzirea D-zeiască a religiunii noastre, ridică cinstea, ridică vaza și puterea ei peste toate religiunile, peste toate legile și așezămintele pământești. Cugetați acum iubiți creștini, la mila și dragostea lui Dzeu către omenime! Căzuți sub povara păcatelor, cufundați în negura neștiinței, noi cei-ce zăceam sub blăstăm, ne-am împecat earăși cu D-zeu. Și cum? Nu prin vrednicia noastră, ci prin mila aceluia. Da, mila lui D-zeu ne-a adus pe noi din întunec la lumină; mila lui D-zeu a spălat păcatele noastre și numai mila lui D-zeu ne-a învrednicit, ca prin botez să lăpădăm pe omul cel vechiu și să ajungem a fi aceea ce eram, înainte de păcat: Să păzim deci cu cea mai mare curățenie darurile câștigate, căci aceasta o cere dela noi întemeietorul legii, Mântuitorul Cristos, prin a cărui rană noi toți ne-am vindecat; să ne păzim curați și nepătați pentru-că fie-care creștin, deci fie-care dintre noi, cei-ce stăm în acest sfânt locaș suntem:

1) Fii lui D-zeu; 2) biserica Duhului Sfânt. Aceasta vi-o voi arăta, vi-o voi dovedi iubiți creștini, cu cartea legii noastre, cu sfânta scriptură. Ca să înțelegeți însă deplin învățătura mea și înțelegându-o să aveți dintr'însa atâta folosul vremelnic de aici, cât

și folosul veșnic din viața viitoare, vă rog să fiți cu luare aminte.

Ear' Tu Doamne Dumnezeu nostru, cele-ce ai luminat pe prorocul David și pe Solomon l'ai implinit de înțelepciune, luminează și mintea auzitorilor mei, ca să primească învățătura Ta cea sfântă, și să facă voia Ta în toate zilele vieții.

Dumnezeu a zidit pe om în nemărginita sa bunătațe, având în vedere fericirea aceluia. Chiar pentru aceasta l'a înzestrat cu puteri mai alese, l'a înfrumusețat cu frumseți sufletești și trupești și l'a pus domn și stăpân peste toate viețuitoarele pământului. Incântat de aceste pedoabe ale omului prorocul David, zice: „Ce este omul că-l pomenești pe el și fiul omului că-l cercetezi pe el, micșoratu-l'ai pe dînsul puțin oare-ce decât îngerii, cu mărire și cu cinste l'ai încununat pe el și l'ai pus pe dînsul peste lucrurile mâinilor Tale“ apoi mirat de această bunătațe D-zească adaugă a grăi: „Doamne Dumnezeu nostru cât e de minunat numele Tău în tot pământul.“ (Ps. VIII. 5—9.)

După intruparea Mântuitorului omul e învrednicit de cea mai mare cinste de care se poate bucura muritorul. El devine fiul lui D-zeu. „Insuși Duhul mărturisește dimpreună duhului nostru, că suntem fii lui D-zeu.“ (Rom. VIII, 16;) „pentru aceea eată nu mai ești rob, ci fiu, ear' de ești fiu, și moștean ești lui Dzeu prin Cristos“ (Gal. IV. 7.) Ear' sfântul Ioan zice; „Vedeți ce fel de dragoste ne-a dat nouă Tatăl, ca fii lui D-zeu să ne numim... Iubiților, acum fii lui D-zeu suntem, eară știm că când se va arăta asemenea lui vom fi.“... (I. Ioan III. 1, 2.)

Din toate aceste e lămurit deplin, cum-că voi, iubiți creștini, sunteți fii lui D-zeu, și nu numai voi, ci fiecare om care s'a botezat în numele lui Iisus Cristos nu mai este aceea ce a fost, — nu mai e rob păcatului, ci e fiule, moșteanul împărăției cerești. Cugetați acum de câtă mărire și cinste v'ați învrednicit! Fie-vă aceasta de-a pururea înaintea ochilor și ori-ce lipsă și necaz vă va ajunge nu desnădăjduiți nici-când ci gândiți pururea că fii lui D-zeu sunteți, faceți apoi fapte vrednice de acest nume și atunci fiți liniștiți, cum-că din toate veți eși biruitori, din toate vă va scoate D-zeu.

Nu dați ascultare lumii și plăcerilor ei, nu întindeți urechile voastre la sfaturile acelor oameni din lume, cari crescute în îmbuibare și desfrîu nu socotesc întru nimic învățăturile Dumnezești, ci în oarba lor trufie merg până acolo încât cutează a tăgădui chiar și pe D-zeu. O! Vai acelor neputincioși și mici la suflet. Aducă-și aminte unii ca acestia de zisa prorocului David: „Zis-a cel ne bun întru inima sa nu este D-zeu“; (Ps. 52, 1) aducă-și unii ca acestia aminte de prorocul Avdia, prin a cărui glas, D-zeu ceartă și amenință aspru pe atari păcătoși, zicând: „Trufia inimei tale te-a ridicat pe tine... cel-ce înalți locașii tău... De te vei înălța ca vul-

turul și de vei pune între stele cuibul tău de acolo te voiu oboři zice Domnul" (Avadia v. 3, 4.) aducă-și unii ca aceștia aminte de cuvintele Mântuitorului: „Vai vouă celor ce rideți acum, că veți plânge și vă veți tânguî.“

Repet, nu luați aminte la sfaturile acelor oameni păcătoși, ci gândiți voi iubiți creștini, pururea, la aceea, că din minutul, ce v'ați îmbrăcat cu haina botezului, din minutul ce v'ați pecetluit cu pecetea lui Cristos, nu mai sunteți fii întunerecului, ci fii luminei, nu mai sunteți fii diavolului, ci fii lui D-zeu, nu mai sunteți robi păcatului, ci vii lui D-zeu. „Au nu știți — zice Apostolul — că ori câți în Cristos ne-am botezat, întru moartea lui ne-am botezat... Aceasta știind că omul nostru cel vechiu cu dinsul împreună s'a răstignit, ca să strice trupul păcatului, ca să nu mai slugim noi păcatului, că cel-ce a murit s'a îndreptat de păcat... Așa și voi socotiți-vă pe voi morți a fi păcatului și vii lui D-zeu întru Iisus Cristos Domnul nostru.“ (Rom. VI. 3—8, 11.)

Trupurile și sufletele voastre le păziți dar', curate și neintinate; grija voastră cea mai mare să fie mântuirea voastră, ear' grijile lumești, grijile traiului să nu vă cuprindă peste măsură mintea, știind că aveți un părinte în cer, care împodobește crinii țarinei, hrănește paserile cerului și de bună seamă vă va auzi și pe voi ori de câte-ori îl veți chema. Fie purtarea voastră, fie faptele voastre bune și cinstite și fiți bizuiți, că mila lui D-zeu vă va urma în toate zilele vieții voastre.

V'am arătat iubiți creștini, cum-că voi sunteți fii lui D-zeu, vine acum să vă arăt și aceea cum-că voi sunteți biserică, voi sunteți locașul Duhului sfânt.

Despre aceasta încă ne putem convinge din Sf. Scriptură. Să deschidem dar' acea carte sfântă, și vom citi într'insa: „Au nu știți că biserică lui D-zeu sunteți și Duhul lui D-zeu locuiește întru voi“ (I. Cor. III. 16.) Da, creștinul e biserică, e locaș sfântului Duh! Acelui Duh sfânt, care în chipul limbilor de foc s'a revărsat asupra Apostolilor, întărindu-i și îmbărbătându-i la vestirea evangheliei, acelui Duh de viață dătător, care s'a pogorit în lăuntrul nostru atunci, când am primit taina sfântului botez. El s'a pogorit, a intrat în noi, ne-a făcut șie-și locaș, ne-a spălat de tina păcatelor, ni-a luminat mintea, ni-a întărit în fapte bune și după mărturisirea Apostolului neamurilor, ne-a pecetluit pe noi și a dat arvuna sa întru inimile noastre. Așa de mare e puterea Duhului sfânt...

Și tocmai pentru-că sfântul Duh lucrează cu așa mari puteri, noi să ne silim să ne păstrăm curat și nepătat lăuntrul nostru, locașul Duhului sfânt, ferindu-ne de toate acele fapte, prin cari am vătăma cătuși de puțin sfințenia harului, ce ni-s'a împărțit prin puterea aceluia, pentru-că: „De va strica cineva casa lui D-zeu strica-l-va pe acela D-zeu, că biserică lui D-zeu sfântă este, care sunteți voi.“ (I. Cor. III. 11.) Cine dar' va cuteza a strica această bise-

rică? Cine va îndrăzni a surpa locașul cel sfânt, locașul lui D-zeu?! O! unul ca acesta mai bine rămănea în pētecele mamei sale. Și dacă totuși s'ar afla un atare nelegiuit, care se îndrăznească a face așa ceva, unul ca acela să se teamă de înfricoșata judecată D-zeească căci: „și-au pus lângă moarte casa sa și lângă iad cu pământeni cărările sale“. (Pilde II. 18.) Ear' dela noi să fie departe păcatul, să fie departe nelegiuirea. Însoțirile rele să le încungiușăm, cu oamenii răi și pătați să nu ne însoțim, știind că însoțirile rele strică moravurile bune; știind că atari însoțiri ne-ar duce și pe noi la perire, ne-ar face să ajungem din locaș D-zeeșc, locaș putred plin de duhul răutății și al necurăției.

Să ne nisuiam dar' spre viață bună spre viață cucernică, având totdeauna înaintea ochilor nostri dărrurile dobândite prin încreștinarea noastră, având în vedere că noi suntem fii lui D-zeu, suntem biserică Duhului sfânt și putem fi bizuiți că binecuvântarea lui D-zeu nu ne va părăsi nici odată. Amin.

Moise Popovici,
preot.

Predică,

pentru Dumineca tuturor Sfinților — I. după Rusalii.

„Cea-ce se lapăda de mine înaintea oamenilor, mă voiu lapăda și eu de dinsul înaintea Tatălui meu care este în ceriuri“. (Matei X. 33.)

Iubiților Creștini!

Sfânta Duminecă de azi se ridică pentru însemnătatea ei peste celelalte Dumineci, pentru-că azi a așezat biserică noastră strămoșească a se face pomenirea „tuturor Sfinților“; tuturor acelor oameni aleși de D-zeu Tatăl și chemați de Iisus Fiul seu, cari ostenindu-se întru predicarea Cuvântului lui D-zeu și dovedind acea vestire și cu faptele lor, la urmă după-cum a adus vremea cu sine, mulți au și pecetluit acele învătăuri cu însuși sângele lor, urmând pe Cristos, *Mielul junghiat*, de s'au învrednicit a se numi pentru învătăurile și faptele lor cele alese „Sfinți“ a căror pomenire prea laudată o sêvêșim noi astăzi, fraților. Eată dară că însemnătatea acestei Dumineci e prea deplin motivată, dar' se înalță aceasta și mai mult, dacă considerăm că Părinții bisericii noastre, precum moșii și străbunii nostri — creștini cu cuvântul și cu fapta — au socotit prea înțelepțește așezând ca Dumineca I. după Sf. Rusalii să se numească spreosebire de celelalte: „Dumineca mare“, care numire până azi a rămas în gura poporului nostru și se va păstra până când va mai fi un suflet de creștin pe fața pământului. O mai frumoasă și mai dreaptă numire nici nu i-se putea găsi, iubiților mei fii, pentru-că o zi în care vrem să se facă pomenirea „tuturor Sfinților“, atât din legea veche, cât și de pe vremea lui Iisus, numai „mare“ se poate chema.

Știm iubiților mei frați, din istoria lumii, cât și din cea bisericească, că pe acei oameni cari s'au ostenit prin cuvânt și faptă, unde cuvântul a fost frate bun cu fapta, lumea i-a ridicat peste ceilalți oameni, punându-le ca un semn de vrednicie cuvântul de: „Mare.“ Așa pome-

nea lumea de un Alexandru-cel-Mare, de un Napoleon-cel-Mare; ear' biserica noastră cu câtă fală își aduce aminte de un Vasilie-cel-Mare și câtă căldură creștinească a lăsat inimilor noastre sârbătoarea marelui Constantin, pe care atât lumea, dar' mai vârtos biserica l'a botezat cu prea nimeritul epitet de „Mare“.

Din cuvântul *înțelept și fapta bună* răsare numele frumos de „mare“ care cuvânt luându-l noi azi în înțele bisericească nu greșim dacă-l înlocuim cu numele de „Creștin“. Fiind-că însă, tot cuvântul și fapta, cari dacă una alteia sunt protivnice, face pe om mic și neînsemnat, ear' cu numire bisericească „necreștin“ — lăpădat de Cristos —, cuget a vă fi de folos, dacă voi cuvânta azi despro „lăpădarea omului de Dumnezeu“, care se întâmplă în două chipuri:

- a) Prin cuvânt și
- b) Prin fapta.

Eată-mă, Doamne, pe mine sluga Ta cel slab de cuvânt și mic în fapte bune, dar' cu dorul aprins d'a Te vesti pe Tine fiilor mei, eată-mă înălțat pe acest sfânt amvon — ca și Zacheu în copac (sichomor—, după evanghelie dud, smochin) aprins de dorul de a Te vedea — Tu Cristoase bunele, ajută-mi ca să predic cu folos; ear' pe fii mei predispuie-i să asculte și să primească această hrană sufletească cu toată bunăvoința creștinească.

Fiilor, ascultați-mă!

I.

„Acela ce se lăpădă de mine“, la părere aceste cuvinte ale însuși Mântuitorului nostru ca și când n'ar însemna atâta, ba mai nimica; da așa iubiților, căci nime nu pune adevărată seamă pe ele. Eu vă zic însă, că într'acestea zace moartea noastră fraților, în cuvântul „lăpădă“. Și nimeni nu vrea să creadă că e așa!

Adam și Eva încă n'au socotit că șarpele să fie diavolul, că acel șarpe atât de plăcut Evei să ascundă în sine moartea lor și a întregului neam omenesc; cum nici Ioanatan fiul lui Saul n'a știut că acea miere ce o găti, și numai de vârful sabiei gustată, să-i fie moartea sa; precum nici mama împăratului roman Antoniu (211—217) numit și Caracalla (după îmbrăcămintea sa de război) n'a știut și doară nici prin gând nu i-a trecut când-va că acela pe care îl lăpătează la pieptul seu, odată va fi un Cain al fratelui seu Geta, și încă în brațele ei. „Lăpădarea“ de Cristos nu e altceva decât păcatul, acel șarpe veninos; acel fier roșu purtat în sânul nostru; acea dulceață plăcută gurii — trupului — însă venin de moarte pentru suflet. Depărtarea sau lăpădarea de D-zeu o pune Sf. Ioan-gură-de-aur mai grea și muncile iadului cari așteaptă pe păcătosul cel mai mare. „Depărtarea și lăpădarea de D-zeu — scrie marelui preot — sunt mai grele decât munca iadului, ce așteaptă pe cei-ce păcătuesc.“ Dacă păcatul e atât de greu și atât de urit și e un ce pe care nu-l putem nici vedea și nici pipăi, cu ce vi-l-ași putea asemăna ca să puteți face o închipuire despre acest chip atât de ascuns, dar' prea arătat în lume? El are două fețe, e și ascuns, dar' și arătat. Ascuns, sub vestiment plăcut ca să nu ne înspăimânte în clipea păcătuirii; ear' îndată ce am păcătuit, ni-se arată cu cealaltă față cu chip urit de diavolul și ca un stăpânitor al nostru. Ioan teologul l'a văzut și eată ce ne scrie în cartea sa, (Apoc. XII. 3.) „Și eată un bălaur mare roșu, având capete șapte, și coarne zece și pe capete șapte cununi; și coada lui trăgea a treia parte din stelele cerului și le-a aruncat pe ele pe pământ.“ Acesta e păcatul, acesta este diavolul care cu cele 7 capete închipuind cele 7 păcate de frunte: *Mândria, iubi-rea de argint, necurătenia, mânia, lăcomia, pisma și lenca sau trândăvia*, din cari păcate de frunte răsar al-

tele nenumărate cari se împotrivesc celor 10 cuvinte sau porunci D-zești închipuite prin cele 10 coarne ale bălaurului sau a diavolului, care cu coada sa, prin feluritele sale curse și momelile a doborât la pământ — în noroiul fărâdelegilor, trei părți din omenime, cari mai înainte străluciau ca stelele cerului. „Și s'a aruncat bălaurul cel mare, șarpele cel vechiu, care se cheamă diavol și Satana, cel-ce înșală toată lumea“, scrie Sf. Ioan în Apocalipsul său (XII. 9.) Și vai fraților, „Vai celor ce locuesc pământul și marea, că s'a pogorit diavolul la voi având mânie mare“ (ib. 12.) Și ce socotiți iubiților prin ce s'au depărtat și se fac fii diavolului? Prin ce? Prin cuvânt mai întâi.

Graiul l'a lăsat D-zeu omului ca să se deosebească de celelalte ființe ale pământului și pentru-ca să laude omul pe D-zeu pe lângă cetele de sus, ca mica ființă de pe pământ aleasă — ca un rege peste toate făpturile, cu gura și cu inima sa; „Glas înălțând!“ cum scrie fericitul Ioan-gură-de-aur. Inșă ce vedem noi, creștinilor, în zilele noastre? În loc de-a lăuda numele lui D-zeu, în loc de-a înălța pe cel-ce ne-a dăruit cu un grai atât de frumos, zilnic suntem siliți a auzi cele mai mari batjocuri, cele mai urite sudălmii la adresa atot bunului și prea răbdătorului nostru D-zeu. Azi nu se mai cruță de gura creștinului, pe care dacă vom vrea să-l numim cu adevărat, trebuie să scriu cu S-tul Ioan, care înfruntă cât de bine pe episcopul din Sardes: „Știu faptele tale, că ai nume, că trăești, și ești mort.“ (Apoc. III. 1.) Trăește în fărâdelegi și pentru D-zeu e mort creștinul; că de gura lui nu e cruțat cerul, nu scannul lui D-zeu, nu raiul său cel Sfânt, e suduit și batjocorit Sfânt numele Lui și al Fiului său, ba toți sfinții, toate cetele de sus, și în ris și în glumă, și de bucurie și aprins de mânia diavolească, și când îi rodește câmpul că i-a dat prea mult și nu rebește cu lucrul și când îi trage câte-odată rodurile, pe scuit: și culcând și sculând injură tot pe D-zeu ca și când el ar fi vina la toate ear' pe sine se ține cel mai drept și sfânt, lăpădându-se astfel creștinul de D-zeu, fiul de Părintele său prin cuvânt blăstămat. „Și și-a deschis gura sa spre hula“, scrie earăși teologul, asupra lui D-zeu ca să hulească numele lui, și cortal lui (cerul) și pe cei-ce locuesc în cer.“ (Apoc. XIII. 7.)

Și lumea crede ca a injura pe D-zeu nu e nici un păcat, ba toți în cari a intrat diavolul, și-i îndeamnă necontentit, ca prin cuvânt, prin însuși graiul său, să-și ceară cât mai în grabă moartea, munca iadului o țin aceasta de o fală, se bucură și ridă când aud desmezdându-se cu fii sei, că aceia suduie cu necruțare numele atotputerenicul D-zeu, atunci își laudă pruncul și-l remunerează cu câte de toate. Așa timpuri am ajuns noi creștinilor: astfel de oameni calcă pământul, moșia lui D-zeu și se trăsesc din sinul său; peste astfel de oameni răsare, încălzeste și apune soarele, acel ochiu prea minunat al lui D-zeu! Pentru toate avem legi, pentru toate se croesc pedepse, numai pentru acest păcat mare, pentru hulirea prea Sfântului nume, nu e nici o opreală. O! ce ne-am blăstămat și hulitor ești tu! Unde e legea din vremea lui Moise? Arată Doamne puterea Ta și nu mai fi atât de îndelung-răbdător! poruncește pământului să se deschidă sub picioarele lor și să-i înghită de vii, ca pe Core, Daton și Aviron (IV. Moise XVI. 31.) Și aceasta n'ar fi pedeapsă de ajuns, nu iubiților, pentru-că: nu tremură carnea noastră când auzim pe astfel de creștini îndrăciți, hulind numele lui D-zeu! Ce păcat poate fi mai mare ca aceasta? Sf. Ioan-gură-de-aur zice: „Nu poate fi vre-o fărâdelege cum este a blăstăma numele lui D-zeu, decât a jura strimb.“

Săvârșim dară iubiților cu cuvântul, cu graiul nostru un păcat atât de neiertat, o „hulă“ (Apoc. XIII. 2.) atât de mare și urit, lăpădându-ne de D-zeul nostru, atât

de sfânt și bun. Rogu-vă fraților pe voi bătrânilor și pe voi tinerilor, pe voi iubitorilor! dacă voiți a rămânea creștini, conțeni-ți-vă dela aceste sudălmăi nu îngăduiți fiilor vostri a se cuprinde cu injurături de acestea că D-zeu încă e apă, „apa vie“ și e foc, „foc sfânt“ care arde toată limba cea spurcată și înecă tot graiul cel cu vicleșug. Fugiți de adunăturile oamenilor lăpădați de lege și hulitorii de D-zeu; osebiți-vă cei curați cu cuvântul vostru, căci prea ușor se poate repeta minunea ca să-i înghită pământul de vii: „Osebi-ți-vă fiește-care de adunarea aceasta — grăeste Domnul prin Moise nouă — și voiți topi pe ei îndată.“ (IV. Moise XVI. 21.) O! numai de i-ai topi Doamne! O, numai de ai stinge acest neam îndărătnic și hulitor, blăstemat și lăpădat de legea Ta, atât de sfântă și bună!

Se lapădă omul iubitorilor prin cuvânt de D-zeu și atunci, când judecă foarte ușor despre D-zeu. Ajungându-l vr'o nenorocire îndată trage la îndoială existența lui D-zeu și aceasta e cu atât mai grea cu cât mărturisește înaintea oamenilor lucrând astfel ca și alții să se strice și îndoiască despre D-zeu.

Joară la judecătorii strîmb dacă-l mitue cineva; joară strîmb ca să scape de rușine și pedeapsă; și de câte-ori nu joară strîmb cu gândul ca să arunce pe unul și altul în temniță, și de câte-ori nu, ca să mănânce averea deaproapelui său?

Prin cuvânt se mai lapădă creștinii noștri de Cristos păcătuiind greu, când pentru nimicuri trec dela legea lor la alta fără să aibe convingere religioasă că aceea e mai bună și mai sfântă decăt a sa; se duc orbii și mărturisesc cu gura, că vreau să-și schimbe credința și să treacă la altă mărturisire, deși inima lor nu e pentru aceea; și curat numai pentru răsbunare o fac, dând astfel sminteală bisericii sale și osândă sufletului.

„Vai omului aceluia prin care vine sminteala.“ (Mat. XVIII. 7.) Adecă vă grăesc și eu fraților, că nu e păcat mai mare ca și acela, când cineva se joacă cu legea sa, ca și cu un lucru de toată ziua; pentru-că pildă vrednică de urmat trebuie să ne fie credința cea statornică a creștinilor celor dintâiu ai bisericii noastre. Cine n'a auzit de un Constantin Brancovean domn al Munteniei (1668 Martie 1714) cum și-a pierdut el 3 fii și ginerele său, viața, pentru legea creștinească în care l'a născut maicăsa, pentru care mai bine a vrut să moară, afară de țeara sa, în închisoare la Constantinopol; de iataganul turcesc tăiate capetele lor, în ziua de 15 August 1714, decăt să se lapede de lege. Ear' miriadele de sfinți — atâția căt nisipul mării — sərbătorii în Dumineca de azi, pentru-ce se pomenesc ei? Au nu pentru-că au rămas credincioși legii adevărate alui Cristos, și n'au vrut să treacă la legi străine, la legi isvodite de oameni, și nu de D-zeu.

D-zeu fiind îndelungrăbdător să nu creadă nimeni că nu-și va răsbuna nici odată, însă cu dreptate. Cu cât îndelungă răbdarea sa e mai mare, cu atât și pedeapsa mai amarnică și pustiitoare. „Lasă-mă să se întăriteze mânia mea asupra lor — zise Domnul către plăcutul său Moise, despre poporul jidovesc — lasă-mă, și să-și șterg pe ei.“ (II. Moise XXXII 9.) Eată pentru-ce „S'au abătut curând din calea care a poruncit lor, și și-au făcut șieși vițel și s'au închinat lui“ (ib. 8.) Moise însă ca mijlocitor între D-zeu și poporul evreesc s'a rugat pentru ei: „Și s'a îmblânzit Domnul, ca să păzească pe poporul său.“ (ib. 14.)

Pentru noi însă cine se va ruga, că singurul nostru mijlocitor la Tatăl, Iisusul nostru, ne spune cu graiul său azi: „Cela-ce se lapădă de mine înaintea oamenilor, mă voi lăpăda și eu de el înaintea Tatălui meu, care este în ceriuri.“

Cuvântul nostru, a deschis „gura leului“ (Apoc. XIII. 2.) și earăși „Cuvântul“ (Ioan I. 1) ne va striga: „Nu vă cunoșc pe voi“ (Mat. XXV. 12.)

Să vedem lăpădarea de D-zeu și prin faptă.

II.

Lăpădarea de D-zeu prin faptă e și mai grea, pentru-că aci se răboiesc în contra lui D-zeu toate membrele omului. Aci lucrează mintea, cuvântul — gura — mâinile, picioarele și ochii, cari mai mult înșeală pe om la păcătuire. „Și au plăcut ochilor la vedere“ (Facere III. 6) a plăcut Evei fructul din pomul oprit al raiului „și lănd din rodul lui a mâncat și a dat și bărbatului său, și a mâncat cu dânsa“ (Ib.) Și eată în acea clipă de făptuire, eată moartea cu ei! Ochii, cauza păcatului și tot ochii — însă cei ai conștiinței — cari mai nainte de păcătuire îi orbise diavolul prin rodul plăcut al pomului aceia după clipita păcătuirii li-se deschid „și s'au deschis ochii amândurora“ (Ib. 7) îi muștră că au pierdut nevinovăția, au pierdut frumsețea lui D-zeu, încep a se rușina de fapta făcută, păcatul e intrupat, se ved acum că sunt goi „că erau goi:“ goi de mărirea dzească, de care mai nainte numai cu o clipită, erau plini; își acoper golătatea și nici așa acoperiți „cu frunză de smochin“ nu mai cutează a se întâlni cu D-zeu, ci se ascund, s'au furișat, cu vicleșug vrând să înșele pe D-zeu. În loc d'a se duce și a spune că ce au făcut, ei se ascund, și au vrut să tăinuască ce au făcut; D-zeu însă îl strigă: „Adame unde ești!“ (Ib. 9.)

Până ce voi începe aplicarea acestei întemplieri și la voi iubitorilor și până ce vă voi aduce și răspunsul lui Adam la strigarea lui D-zeu: „Adame unde ești!“ până atunci, să vă arăt mai nainte deosebirea ce este între lăpădarea prin cuvânt și între lăpădarea prin faptă de D-zeu; și aceasta ca să pricepeți mă voi folosi de o întemplieră din viața împăratului roman Claudius (41 d. Cr.) cea ce privește viața sa. Claudiu cu trup cu suflet vrea să restituie buna rânduială în țeară, dar toată silința sa e înzădar, pentru că soția sa, cea păcătoasă, Messalina, cu soții sei șieși aleși — favoriți — domneau țeara, înlăturând pe împăratul. Aceasta îi necăjește mult pe el. A doua a sa soție Agrippina înduplecă pe împăratul ca să primească de urmaș pe fiul ei diavolul Nero; și drept răsplătire: Otrăvește pe împăratul și bărbatul ei la anul 54 d. Cr.

Messalina prima lui soție îl necăjește numai cu cuvântul, îi ia toată puterea d'a stăpâni, nu caută însă și omorirea lui. Aceasta închipue lăpădarea omului de D-zeu prin cuvânt; ear lăpădarea omului de D-zeu prin faptă se reoglindește prea frumos prin tipul Agrippinei. Cu câtă violenție și prin ce momenele ca pe bunul Claudius și cu ce apucături îi stinse viața! îi propune să ia pe fiul ei Nero de următor ca să nu pice împărăția altora; cu cuvinte dulci, cu momenele, calcă față dulce „plăcută ochilor la vedere,“ înduplecă pe împăratul, și Nero se recunoaște de urmașul său. Claudius în același an (54 d. Cr.) e otrăvit de vicleana sa soție Agrippina.

Așa umblă diavolul ca și Agrippina, pe lângă om; până îl prinde îi pune în vedere curțile pline cu bunătațile lumii și-i zice: Ce să mori tu și n'ai gustat lumea, sui-te pe tronul plăcerilor, deschide ochii trupești, ca să văzi cât e de frumos; dar cei ai conștiinței adoarme-i cu dulceața sau miera din fagurul ce-ți tind în această clipită! Și văzând omul că „bun este la mâncare și plăcut ochilor la vedere,“ pentru o clipită adoarme ochiul cunoștinței și păcătuște; dar pe loc același se deșteaptă și vede moartea sa. „Pofta zémisind naște pé-

cat; ear păcatul săvârșindu-se naște moarte." (Iacob I. 15.)

Să me întorc acum iubiților cu aplicarea acestora la voi și să vedem și de răspunsul vicelan al-lui Adam.

Diavolul mult umblă după om până îi orbește ochiul conștiinței sau îi întunecă mintea, căci atunci cu atât mai vârtos ved ochii nostri trupești, cari îi sunt lui mijloacele cele mai bune d'a ne prinde pe noi. *Vede ochul și inima și dorește a avea*, așa se naște pofta și desul să se zemislească aceea și păcatul s'a intrupat. Diavolul vrea însă și mai mult, voaște să ne vadă moartea, și caută și lucră și tocmește vremea cu privilegiu, ne pune la îndemână femea cea mai stricată, în lăuntru căreia s'a ascuns „hiara" (Apoc. XIII. 2.) și cu chipul ei cel plăcut, dulce și atrăgător, Agrippina blăstemată pentru o clipită toarnă paharul, cu otravă în sufletul nostru, și îndată simțim amărăciunea — am gustat moartea, vedem ce am făcut; conștiința ne muștră aspru că i-am stricat chipul cel frumos, ochii ved noroiul în care ne-am tăvălit; căutăm să ne ascundem cu părere de rău și măhnire. Dar ce atâta zdrobire că s'a făcut intru ascuns? Dar o! săgeată omoritoare: „Adame unde ești!" „Creștine unde ești!"

Vedem bunul de aproapelui, căutăm prilej noaptea de a-l fura, și ca să nu ne prindă stăpânul mai nainte îl omorim ca în tignă se putem fura. Dzeu vede în mez de noapte ca și în ameazăzi și pentru-că am căutat să ne ascundem ne strigă pe nume: „Creștine unde ești!" Dacă n'am putut fura că s'a deșteptat vecinul sau stăpânul casei, punem tăciunile la streșina casei, la stogurile de grâu sau de fân, și într'un ceas totul e cenușă, ear noi ne desfătăm ca și Nero la arderea Romei. Dzeu însă ne tună necontenit în conștiința noastră: „Creștine unde ești!" ear la urmă: „*Omule ce ai făcut!*" Acum destule sunt strigătele lui Dzeu, să dăm și răspunsul nostru.

Adam nu răspunde: „Aici sunt Doamne și am păcătuit, m'am lăpădat de Tine, nu; ci: „*Muereea care mi-ai dat să fie cu mine, aceea mi-a dat mie și am mâncat*, (Ib. 13.) Ai mâncat numai?! și n'ai păcătuit!? Caută câtă viclenie! „*Am mâncat*" nu vrea să grăească acum adevărul: „*Am păcătuit!*" Tot așa și Eva: „*Am mâncat!*" (Ib. 13.) Hei! cât de bine văți socotit voi, ascunzându-ve; nu blastem atât păcatul ci blastem mai mult viclenia voastră. Pentru viclenie Adame! Pentru viclenie Evo! blastem nu numai pe voi ci și pământul de sub voi: „*Blăstămat pământul intru toate lucrurile tale!*" (Ib. 17.)

Acesta e răspunsul și a creștinului nostru de azi, nici unul nu se apropie de scaunul mărturisirei ca acolo să grăească adevărul: „*Am păcătuit!*" și dacă și vine vremea, apoi umblă cu viclenie, pune păcatul său în cărucă altuia, ba, că n'am păcat, n'am fărădelege, n'am făcut nimic și câte și mai câte vorbe cu viclesug.

Li cuprinde rușinea la mărturisire, ear la fapte perd rușinea; diavolul ascuns sub vestimentul rușinei îi reține d'ași mărturisi și păcatele, pentru-că le voaște moartea lor. Și de faci și lucruri așa creștine ce-ți este partea ta? Auziși hotărîrea fără schimbare alui Dzeu către primul păcătos către Adam? Și mai ascultă: „*Foc și iarbă puicioasă și duch de vifor, partea pēharului lor!*" (Ps. X. 6.)

* * *

Oh! Doamne ce soarte afurisită are omul care se lăpădă de tine prin cuvânt și prin faptă. În această clipită ne aducem aminte de fiul sburdut care mai întâi vătămă pe tatăl său, cu cuvântul; „*Eată; dă-mi partea ce mi-să cade avuție!*" (Luca XV. 11). Și „*le-a împărțit lor avuția,*" „și s'a dus într'o țeara departe,"

(Ib. 13) s'a lăpădat dar de tatăl său și prin faptă, că a eșit nu numai din casă și din țeară, ci s'a dus în altă țeară, și acolo „*viețuind în desmerdăciuni*" (Ib. 14.) a cheltuit avuția sa. După ce a recunoscut păcatul, după ce numai putea suferi muștrarea cugetului și sērăcia ce o simțea în trupul și sufletul său, ca să nu moară în miserie și încă într'o țeară departe streină, neimpăcat cu tatăl său, să pocăește și plânge de ce a făcut și-și recunoaște greșala; să scoală și ia drumul cu pocăința pe buze când se va apropia de tatăl său: „*Tată! greșit-am!*" (Ib. 19.)

Și l'a ertat pe el tatăl său și s'au veselit că „*mort era și a înviat, și perdut era și s'a aflat!*" (Ib. 25.)

David, întreagă viața sa suspina pentru păcatele sale; S. Efrem din Siria pentru două păcate din tinerețe nu și-a svēntat ochii cât a trăit.

Se plângem și noi viața noastră cea plină de păcate, se plângem „*cu amar*" (Luca XXII. 64.) ca și Petru. lăpădarea noastră de Tine, rugându-ne fraților cum s'a rugat S. Augustin — cel mai păcătos în tinerețele sale: „*împăratul meu! stinge în mine dorul cărnii și aprinde focul iubirei Tale, Rescumpăratul meu!*" Amin!

Jabar, 13/26 Mai 1901.

Ioan Nicorescu, m. p.

preot gr. or. rom.

Epistolă, către preotul bătrân.

Iubite Unchiule!

Cetind eu epistolele D-tale adresate către iubitul D-tale nepot Trăian, îți mărturisesc sincer că m'am umplut de bucurie, văzând de câte povețe bune și înțelepte împărtășești pe părintele Trăian și pe toți acei frați în Cristos cari își iau ostâneală a-le ceti. Și mai mult m'a umplut de bucurie împrejurarea că vezând D-ta în unul din Nrii organului nostru „*Biserica și Școala*" rugarea unui preot, pentru a i-se da deslușiri în unele nedumeriri tipiconale, cu toate că nu-ți cunoști, după cum singur zici în o epistolă adresată către nepotul d-tale Trăian, ai grăbit a-i scrie spunându-i cum are să facă.

Această iubire a d-tale față de preoții tineri mă îndeamnă și pe mine a mă adresa către d-ta I. U. rugându-te mai nainte de toate să nu mă judeci pentru îndrăsneala ce mi-o iau, încât îți sunt necunoscut; totuși mă încumet a-ți adresa această epistolă rugătoare, căci am învățat încă dela părinții mei că totdeauna în lucrurile în cari crezi că nu ești deplin orientat e bine a consulta pe cei mai bătrâni, cari totdeauna sunt buni și bucuroși ne dau sfatul și povețele lor. Și după cum zisei mai sus, vezând eu această bunătate, I. U. și în d-ta, îndrăsnesc a-mi desfășura rugarea mea către d-ta în următoarele:

În timpul preoției mele abia de 4 ani, am esperiat că preotul cu ocaziunea sfințirii semănăturilor, va să zică, când ese cu litia la hotar, ar pute influența foarte mult asupra credincioșilor săi și le-ar putea mișca inimile cu mult mai tare, decât cu ori ce predică, dacă această slujbă Dumnezească s'ar sē-

vârși, cum să zic . . . mai maestos, sau mai bine zis, dacă preotul ar ști ce să facă cu această ocaziune; însă durere, că tocmai la această ocaziune, eu cel puțin, până azi nu am aflat nici o întocmire tipiconală, căci în școală despre aceasta nici amintire nu ni-s'a făcut, de unde apoi urmează că câți preoți sunt în atâtea forme săvârșesc acest act sfânt; și în mai multe cazuri cum le pică în minte, fără ca să caute că oare rugăciunile săvârșite potrivite sunt ori ba, la această ocaziune și că oare această slujbă, avut-a ceva efect asupra poporului adunat?

Eu I. U. cu permisiunea d-tale îndrăznesc a descrie pe scurt aci modul cum săvârșesc eu sfințirea semănăturilor și te rog foarte frumos să ai bunăta-tea a-mi scrie întru cât e bine și întru cât nu? Că dacă e bine, să facă și alții astfel, ear dacă nu e bine, să nu mai fac nici eu așa:

Preotul îndată după rugăciunea amvonului ținând S. cruce în mână ese pe ușile împărătești cântând troparul hramului bisericei din loc ori a pogoririi Duhului Sfânt, ear după dînsul cântăreții le repetă de mai multe-ori până vor ajunge la locul unde este gătită masă pentru sfințirea apei. Ajungând aici apoi preotul ca de obicei dă binecuvântarea și face regulat sfințirea apei cei mici până la „Mântuește Doamne poporul tău“ și unde ar trebui să bage crucea în apă. Înainte de a face aceasta însă preotul zice ectenia: „*Eară și eară cu pace plecând genunchii noștri Dlui să ne rugăm*“ și ingenunche împreună cu poporul, stînd cu fața către răsărit, ear cântăreții cântă „Doamne miluește-ne“ pe mare, ear preotul stînd în genunchi (împreună și poporul) zice: „Dela Ioan S. evanghelie cetire“ și cetește evanghelia din ziua de paști, ear după evanghelie ectenia „apără mântuește redică-ne și ne păzește pe noi Dumnezeule cu Darul fêu“ „Pre prea S. curată etc. și după fiecare ectenie e ecfonismul de rînd dela catavasii adecă după evanghelia I-a ecfonismul: „Că Tu ești Dumnezeule nostru etc.“ După acea preotul se duce de cealaltă parte de masă întorcându-se cu fața către mează noapte, zicînd cele dela evanghelia I. și cetește tot în genunchi evanghelia I-a dela Mateiu, după finirea ei earăși ectenia, apoi cu fața către apus cetește în a III-a evanghelie, cea dintâiu dela Luca, după ea earăși ectenie — apoi cu fața către amiază cetește a IV evanghelie și anume cea dintâi dela Marcu, după ea earăși ectenie, apoi earăși ingenunche cu fața către răsărit la masă și cetește cu ton înalt cele două molitve adecă cele două rugăciuni ale S. Mucenic Trifon din molitvelnic, după cetirea acestora se scoală preotul în picioare și cântă: „Mântuește Doamne poporul tău“ de 3 ori, și bagă crucea în apă și o sfințește, apoi stropește cu busuicoul și cu apa cea sfințită peste popor, mai întâiu spre răsărit, apoi spre apus, după aceea spre mează și în urmă spre mează-noapte — zicînd: „*Mântuește Doamne poporul Tău și binecuvîntă moștenirea Ta și sfințește semănăturile robilor tăi din hotarul co-*

munei acesteia și le apără de toată fortuna, grîndina și rîntatea, acum totdeauna și în vecii vecilor Amin.“

După aceasta apoi urmează sêrutarea crucii de către poporeni, cântînd cântăreții în restimpul acesta „Izvorul tîmăduirilor“ și celelalte din molitvelnic, după aceasta apoi preotul zice ectenia dela sfințirea apei cei mici și face stropitul și așa se pornește spre biserică cântînd cântăreții „Doxologia cea mare“ și „Polileul până ajung la S. biserică; ajungînd aici încunjură biserică cântînd „Incunjurați popoarelor Sionul“ pe glas I.

După intrare în S. biserică se cântă „Fie numele Dlui binecuvîntat“ de 3 ori, apoi se dă binecuvîntarea cu S. cruce și se face sfârșitul sf. liturgii.

Tot în această zi, când ese cu litia, dacă e ploaie multă, preotul face liturgia la *ploaie multă* ear dacă este secetă, atunci liturgia la „*neplouare*“, dinpreună cu evangeliile acelora.

Eată I. U. modul cum săvârșesc eu sfințirea grînelor; această datină o am învățat dela preotul din comuna mea natală, dar umblînd eu și prin alte comune și întrebînd și de alți frați în Cristos, am aflat că mulți fac simplaminte numai sfințirea apei cei mici, — ba mai mult chiar în comuna în care păstoresc eu încă a fost așa datina și când am venit eu și am văzut această datină am rugat pe fostul meu coleg, ca la eșirea cu litia să mă lase să pontific eu; numai odată, deorece eram mai tiner, și așa era a lui întâietatea. Bêtrînul m'a lăsat, dar după ce am făcut după cum am descris mai sus, a ris de mine, zicînd că e o prostie, cu toate că poporul s'a bucurat foarte mult și mi-a mulțumit, zicînd că în vieța lor așa slujbă frumoasă nu au văzut. — Deci I. U. după cum vezi această întem- plare m'a adus în nedumerire că oare cum e bine? cum am descris mai sus ori numai făcîndu-se simplaminte sfințirea apei? Drept ce, fiind tocmai acum timpul când m'am îndatinat s'o fac această sfîntă slujbă, foarte te rog să nu mă lași în nedumerire ci să mi scrii intrucât fac bine ori nu? Rogîndu-te să faci bine a mă erta, că poate am fost și prea lung chiar în prima epistolă ce ți-o scriu; nu altcum și poftindu-ți bună sênătate ca să ne mai poți sfătui multă vreme pe noi cei tineri sunt al D-tale; iubitor nepot

Parochul Atanasie.

Papalitatea

și influența ei socială-culturală.

Să se citească reflexiunile închisitorului-general Eymeric și a altor scriitori competenți despre inchișiție, despre chipul cum se proceda față cu acușați

Urmează în supliment.

supliment la „BISERICA și ȘCOALA“ Nr. 20
Anul XXV,

pentru eresie sau vrăjitorie, cum îi incurcau cu vorba, ca să le provoace condamnarea. Minciuna și perfidia deveniseră sistem. Și acest sistem infam nu este plămădirea unor singurateci, ci este sistemul chiar al inchișiției papale. Imoralitatea grămădită în manualele de inchișiție, având în vedere atotputernicia censurei papale de atunci, cade cu toată greutatea în sarcina scaunului apostolic (din Roma.) Și această imoralitate sancționată de papa, să nu se uite, urmărirea de-a pune pe rug oameni, creștini.

Răsumând cu deplină dreptate scrie Molinier :

„Biserica (catolică) a șovăit un timp oare-care în ce privește pe contrarii ei, între două sisteme: acel al blândeței și cel al forțării brutale. Evangelia îl indica pe cel ăintăiu; pe al doilea nu l'au înprumutat decât dela cei mai răi împărați romani, cari făceau focuri artificiale din apologetii creștini. Și totuși a ales sistemul din urmă, de care ar fi trebuit s'o țină îndepărtată amintirea martirilor: așa a luat ființă inchișiția. Când inchișiția a dispărut, papalitatea era pe deplin biruitoare, dar' era murdărită, era lipsită de o mare parte a forței sale, de puterea morală“.

Din istoria inchișiției papale apar grozave barbarii și o spăimântătoare ură oarbă; ne întorcem spre vrăjitorii și efectele lor, urmele aceluia se recunosc în influența socială culturală a papalității; dar' merg și mai departe în cele mai deșarte superstiții, îmbinate cu cea mai grozavă ignoranță.

Amintesc bula lui Grigorie IX: Vox in Rama. Credința într'un „drac“ personificat, a devenit prin „locuitorul lui Cristos“ cea mai scandaloaasă nebunie pornogaifică. Grigorie IX, se zice că numai ar fi relevat ceea-ce i-s'a raportat. Sigur, dar' raportul se presintă ca fapt indeplinit, căci papa ordonă, pe baza raportului, goană singeroasă contra închinătorilor la dracul-pisică și țap; și știa, ca ordinul lui va avea un grozav efect sângeros. Un adevărat „locuitor al lui Cristos“ ar fi luat astfel de raporturi drept superstiții și ar fi luminat cu adevărata lumină creștină, luminând abisul întunecimei omenești.

Dar' este oare superstiția despre dracul, a „locuitorului lui Cristos, — numai o amintire istorică, o petrificație, care, ori cât de zdrobitoare este față cu divinitatea papalității, totuși nu mai aparține, cel puțin astăzi, domeniului concepțiunilor papale? Nu. Și astăzi represintă papa ceea-ce antecesorii săi, Grigorie IX etc. au susținut în evul mediu. Penitențiarul din Roma — cel mai înalt tribunal papal de penitență, care pentru toată lumea catolică e ultima instanță în materie de conștiință — împarte și astăzi părinților spoveditori „puterea de a absolve de sub pedeapsă“ bisericască, ce 'și-ar fi atras bărbați sau femei prin vrăjitorie, prin chemarea diavolului, pentru încheere de contract, prin care își cedează sufletul

aceluia. Originalul aceluia contract se arde de-odată cu instrumentele de vrajă. (Avanzini: Comentarii de Constitutione Apostolicae Sedis.)

Sub influența bulei-dracului a lui Grigorie și în legătură cu similare ale urmașilor săi, până în ziua de azi, în dogmatica catolică și în literatura întăririi sufletesti s'a fixat acea nebună superstiție despre „dracu“, care ne întimpină în ori-ce carte de această natură.

Și dacă nu mai sunt goane sângeroase contra vrăjitorilor, admiterea și cultivarea acestei literaturidrăcești, care are un caracter obscen, este de-ajuns ca să rupă bastonul asupra papalității, ca loc și scut al creștinismului și moralei. (Va urma.)

D I V E R S E.

* *Examenele de calificare învățorească se vor ține pentru diecesa Aradului în zilele de 14/27 Iunie până la 16/29 eventual 30 Iunie a. c. în sala mare a Seminarului diecesan. Petenții să-și insinue petitele adjustate în regulă la Consistor cel mult până în 7/20 Iunie a. c.*

* P. S. Sa Dl Episcop diecesan Iosif Goldiș a sosit Marți seara la reședința sa, venind dela Ronțau, însoțit fiind de P. C. Sa dl vicar episcopesc Vasilie Mangra, pentru a lua parte la ședința de Joi a Consistorului plenar.

* **Consistor plenar.** Joi s'a ținut în Arad consistor plenar sub presidenția P. S. Sale Dlui Episcop diecesan Iosif Goldiș. Au fost prezenți P. C. L. L. V. Mangra, vicar episcopesc, A. Hamsea, archimandrit, C. S. I. Pap, protosincol, d-nii V. Beleş, Dr. I. Trăilescu, C. Gurban, I. Groza, G. Serb, protopopi; R. Ciorogariu, A. Rosa, D. Popovici, Dr. I. Petran, I. Ștefanuț, T. Vațian, preoți; St. Antonescu mare proprietar, Dr. N. Oncu, directorul „Victoriei“, Aurel Petrovici, directorul „Nădlăcanei“, G. Feier, P. Truța, G. Lazar, advocați; S. Raicu, secretarul „Victoriei“, G. Purcar, G. Serb, referenți la consistor și Aug. Boțoc, învățator.

A participat și noul secretar consistorial dl V. Goldiș, care a depus jurământul.

* **Promoțiune.** Sâmbăta trecută a fost promovat dl profesor Ioan Petran, la gradul de doctor în filosofie, la universitatea din Budapesta.

† **Eugen de Mocsonyi.** Eată un trist cas al admoniției cerești: veghiați că nu știți ciasul când vine. Bărbat în puterea vieții Eugen de Mocsonyi se frânge așa zicând într'o clipă dintre noi. Numele lui e cunoscut în toate afacerile bisericesti și naționale, membru al Sinodului eparchial din Arad și al Congresului național bisericesc din Sibiu. Jalnica familie a emis următorul anunț funebrel:

Teresa de Mocsonyi, născ. Horváth de Zalabér în numele său precum și în numele copiilor: Catarina, Eugenia, Petru, Alexandru jun. și Ionel; al cumnatului Alexandru de Mocsonyi și al soției lui Helena născ. Somogyi de Gyöngyös; al vărului Zeno Mocsonyi de Foen

și al fiului Antoniu, și în numele tuturor rudeniilor dă de știre cu inima frântă de durere decedarea mult iubitului și neuitatului ei soț, respective, tată, frate, cumnat, văr și unchiu al domnului *Eugen de Mocsonyi* care în 13/26 Maiu a. c. seara după o scurtă suferință în anul 56 al etății sale și în anul al 19-lea al fericitei sale căsătorii și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului. Rămășițele pământești ale scumpului decedat vor fi sfințite în 16/29 Maiu în mausoleul familiei de Mocsonyi la Foen după ritual grăco-oriental și tot acolo vor fi puse spre odihnă eternă. Parastasul se va celebra în 24 Iunie (7 Iulie) la Foen, Căpâlnaș și Birchis. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

* † *Necrolog*. Cu adâncă părere de rău înregistrăm dureroasa știre ce ni-se anunță prin următoarele:

Subsemnații cu inimă înfrântă de durere, aducem la cunoștința tuturor amicilor și cunoscuților, că iubitul și neuitatul nostru fiu și frate *George Popovici*, jurist de anul al IV-lea în Cluj, a încetat din viață în 23 Maiu a. c. n., în anul al 24-lea al etății. Rămășițele pământești ale defunctului se vor așeza spre odihnă eternă în 25 Maiu a. c. n., dimineața la 11 ore — dela locuința părintească din F.-Varșand.

Odihnește în pace suflet nobil!

F.-Varșand, 24 Maiu n. 1901. Ioan Popovici, preot ca tată. Ioan și Veturia, frate și soră.

† *Necrolog*. Subscrișii în numele lor și a numeroaselor rudeni, cu inima înfrântă de durere anunță, că buna și mult adorata fiică, și soră *Fragola Minerva Rubenescu*, după un morb greu în 29/16 Maia a. c. la orele 7 dimineața, în anul 20-lea al vieții june, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Atotputernicului în scaldă Tușnad. Inmormântarea scumpei răposate se va întâmpla în cimiterul superior în 1 Iunie (19 Maiu) a. c. la orele 4 p. m. după ritual gr.-or. român.

Fie-i țărina ușoară și amintirea binecuvântată!

Arad, în 29/16 Maiu 1901. Elena Rubenescu născ. Novac, Augustin Rubenescu, părinți. — Augusta Rubenescu, Aurelia Rubenescu măr. Păcățian, surori. Mihaiu Păcățian cumnat.

* *Avis*. — Cu finea anului curent școlar 1900/1901 se împlinesc 25 ani, de când subscrișul și conșcolarii săi am absolvat cursurile preparandiale aici în Arad.

Din acest incident, rog pe toți acei foști colegi ai mei, cari în ori-ce funcție ar fi, să binevoiască a veni la Arad, la o convenire după 25 ani, pe ziua de 18 Iunie st. n. 1901, (în care zi va fi și examenul școlii mele), ca a doua zi, dimineața, să asistăm în sfânta biserică la un parastas solemn întru amintirea foștilor noștri buni profesori decedați: Dr. Alexandru Gavra, Dr. Alexandru Șandor și părintele Ioan Russu.

Rog pe toți, cari vor ceti acest avis să binevoiască a mă avisa prin o cartă postală, după-care și eu voi avisa separat pe fiecare, comunicându-le un program oarecare. — Terminul — la dorință — se poate schimba. — *Nicolae Ștefu*, învățător în Arad.

Convocare.

Diracțiunea Asociațiunii naționale aradane pentru cultura poporului român din Arad și provincie, în conformitate cu prescripțiunile din § 9 al Statutelor, convoacă pe domnii membri ai acestei Asociațiuni la adunarea generală ce se va ține Luni,

la 3 Iunie n. a. c., ziua a 2-a a Sf. Busalii la orele 11 a. m. în localul său din strada Zrinyi Nr. 4 b. (casa diecesană).

Adunarea se va ține după următorul program:

1) Delegarea unei comisiuni pentru invitarea P. S. S. D-lui Episcop *Iosif Goldiș* la adunare.

2) Deschiderea adunării prin președinte.

3) Raportul general al direcțiunii.

4) Raportul casierului.

5) Raportul bibliotecarului.

6) Raportul economului.

7) Censurarea acestor rapoarte printr'o comisie.

8) Restaurarea direcțiunii.

9) Eventuale propuneri.

10) Încheerea adunării prin președinte.

Arad, din ședința direcțiunii dela 11 Maiu 1901.

P. Truța,
director.

S. Secula,
secretar.

Concurs.

Amăsurat dispozițiunii Venerabilului Consistor Orădan de sub Nr. 559/49 B. 1901 se escrie concurs pentru îndeplinirea parochiei vacante *Remetea*, cu termin de alegere pe 17/30 Iunie a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1) Casa parochială, cu 2 chilii și cuină; 2) grădină și intravilanul cu venit de 20 cor.; 3) Estravilanul de 8 jugere cu venit de 80 cor.; 4) birul dela 60 numere de case câte una măsură cucuruz sfărmat; 5) Venitele din stole sunt 30 cor. Toate acestea dau un venit de 280 cor. care sumă se va întregi din visteria statului amăsurat cvalificațiunii alesului.

Reflectanții la acest post au a se presenta în vre-o Duminecă ori sərbătoare până la ziua alegerii la S-ta biserică din *Remetea*, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale, ear recursele vor avea a-le trimite în terminul regulamentar subscrișul.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *ELIA MOGA*, m. p. protop.

—□—

În conformitate cu înaltul decis Consistorial Nr. 2625—2734. ex. 1901. pentru îndeplinirea parochiei vacante de Cl. II. din comuna *Chesinț* — protopresbiteratul *Lipovei* — se escrie concurs cu termen de 30 de zile, dela prima publicare în foaia „*Biserica și Școala*.”

Emolumentele împreunate cu această parochie sunt: 1. una sesiune parochială constătătoare din 30 jugere; 2. un intravilan parochial; 3. stola și birul usuat dela parochieni, precum și întregirea dela stat, după cvalificațiunea personală a alegendului preot.

Recurrentii sunt avisați: ca recursele lor instruite cu documentele de cvalificațiune pentru parochii de cl. II., și adresate comitetului parochial din *Chesinț*, până la termenul sus indicat, să le subțearnă subscrișului protopresbiter în *Lipova* (*Lippa*), precum și cu observarea §-lui 18. din Regulamentul pentru parochii, în vre-o Duminecă ori sərbătoare, să se prezenteze în sfânta biserică din *Chesinț*, pentru a 'și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine *VOICU HAMSEA*, m. p. prot.

—□—